

بنیاد ایران‌شناسی

ره‌آورد کتابخانه

شماره هفتم

زمستان ۱۳۹۳

ره آو کتابخانه

فهرست مطالب

اخبار کتابخانه

گزارش فعالیتهای سال ۱۳۹۳ / حمید افشار

مقالات

چالش‌های توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای / مریم السادات میرحیدری

معرفی پایگاه‌های ایرانشناسی

www.Archive.org / سعید عضدالدینی ملکی

فراخوان همایش

معرفی کتابخانه‌های مهم ایران

کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران / پریرا سعیدی

معرفی کتابهای جدید در حوزه ایرانشناسی

معرفی سایت‌ها و نرم‌افزارهای مهم

سمیم نور: نخستین سامانه پیشگیری از سرقت علمی در ایران

شرح تصویر روی جلد:

لوح گلین مکشوفه از تپه یحیی (کرمان)، هزاره سوم پیش از میلاد

محل نگهداری: موزه ملی ایران

عکاس: حمید افشار - آرشیو تصویری کتابخانه بنیاد ایرانشناسی

سردبیر: حمید افشار

تهیه و تنظیم مطالب: مریم السادات میرحیدری

طراحی و صفحه آرایی: مونا طوسی

اخبار کتابخانه

گزارش فعالیتهای سال ۱۳۹۳

در آستانه پایان سال ۱۳۹۳ و پشت سر گذاشتن یک سال کاری در کتابخانه و مرکز اسناد بنیاد ایران‌شناسی بر آن شدیم تا شرح اهم خدمات صورت گرفته در این سال را به عنوان گزارشکار ارائه دهیم. قابل ذکر است؛ اگر چه در سال ۱۳۹۳ با توجه به معضلات (مالی که کما بیش دست به گریبان اکثر نهادهای دولتی بود)؛ کتابخانه بنیاد نتوانست مجموعه سازی و خرید کتاب را به صورت گسترده‌ای ادامه دهد اما در زمینه‌های دیگر اقدامات شایسته و اساسی صورت گرفت و به فضل الهی و تلاش همکاران یکی از سالهای پر بار کتابخانه رقم خورد.

مهمترین اقدامات صورت گرفته در سال گذشته عبارتند از:

طراحی و انتشار خبرنامه داخلی کتابخانه: این خبرنامه با هدف اطلاع رسانی به دانشجویان و پژوهشگران بنیاد، مطالب و مقالاتی را در زمینه‌های معرفی پایگاه‌های اطلاعات مرتبط با فعالیتهای ایران‌شناسی، معرفی آخرین نشریات و کتابهای این حوزه، معرفی برخی اساتید و ایرانشناسان کشور، ارائه اطلاعات و مقالات در حوزه کتابداری و نسخه‌شناسی و معرفی دستاوردها و نوآوری‌های حوزه کتابداری و آخرین اخبار کتابخانه بنیاد و ... را ارائه می‌دهد. این خبرنامه از طریق سایت بنیاد ایران‌شناسی در دسترس کاربران قرار می‌گیرد.

برگزاری نمایشگاه گاه‌شمارها و تقویم‌های ایرانی: همکاران کتابخانه همزمان با فرا رسیدن سال نو و آغاز بهار طبیعت مجموعه‌ای از تقویم‌های قدیمی و چاپ سنگی و همچنین سالنامه‌های قدیمی مجموعه را (از سال ۱۲۸۰ تا به امروز)، به معرض نمایش گذاشتند. این نمایشگاه طی روزهای ۱۷ اسفند ۱۳۹۲ تا ۳۱ فروردین ۱۳۹۳ پذیرای پژوهشگران، دانشجویان و علاقمندان این نمایشگاه بود. این نمایشگاه در چهار بخش ارائه شد: ۱- تقویم‌های قدیمی ۲- منابع مرتبط با گاهشماری و تقویم‌نگاری ایرانی و سیر تحول آن از باستان تا به امروز ۳- آشنایی با منابع مرتبط با نوروز، آیینها و مراسم آن ۴- ارائه راهنمای گردشگری در شهرها و استانهای ایران برگزار شد.

افتتاح نمایشگاه اسناد؛ خط و کتابت: این نمایشگاه که در خرداد ماه افتتاح شد، جلوه‌گاه مرکز اسناد بنیاد است و در برگیرنده ۱۰۴ برگ سند تاریخی، ۶۰ عنوان کتاب خطی، ۴۵۰ عنوان کتاب چاپ سنگی و حدود ۱۰۰ عنوان کتاب چاپ سربی است. در این

نمایشگاه ۲ بخش جانبی و مرتبط با موضوع اصلی نمایشگاه جهت بازدید علاقه مندان به نمایش در آمده است. بخش اول شامل ۳۶ تابلو خط از آثار خوشنویسان معاصر و نامی کشور و بخش دیگر یک مجموعه کامل از تجهیزات و وسایل چاپ سربی را در بر می گیرد.

اتمام طرح بازخوانی اسناد: در این طرح کلیه اسناد موجود در کتابخانه مورد بررسی و بازخوانی قرار گرفت و با توجه به اهمیت برخی از آنها موضوع چاپ اسناد به تصویب رسید و به زودی از سوی انتشارات بنیاد به چاپ خواهد رسید.

بروزرسانی صفحه کتابخانه بر روی سایت بنیاد ایران شناسی: پیرو هماهنگی های لازم جهت بروزرسانی صفحه خانگی کتابخانه، طرح اولیه تغییرات لازم در این خصوص توسط کتابخانه ارائه شد. به همین منظور فایل های لازم در بخش های آشنایی با کتابخانه، سوالات متداول، معرفی پیوندهای مفید به کتابخانه ها و سایر پایگاه های اطلاعاتی و آیین نامه امانت تدوین و جهت بارگذاری بر روی سایت، به واحد رایانه ارائه شد. از دیگر اقدامات کتابخانه در زمینه بروزرسانی صفحه کتابخانه می توان به موارد زیر اشاره کرد: ۱- به منظور اطلاع رسانی سریع در رابطه با تازه های کتابخانه، لیست منابعی که به مجموعه افزوده می گردد به صورت ماهانه بر روی صفحه کتابخانه قرار می گیرد. ۲- کنترل لینک پیوندهای مفید و ارائه لینکهای پیوند جدید به دانشگاه ها، سازمان های پژوهشی مرتبط و پایگاه های اطلاعاتی دسترسی آزاد ۳- به روزرسانی آمار منابع و گزارش عملکرد کتابخانه ۴- ارائه اخبار و اطلاعات کتابخانه و آگاهی کاربران از نحوه ارائه خدمات

معرفی پایگاه های دسترسی آزاد به منابع مختلف و پایان نامه ها: در راستای معرفی سایت ها و پایگاه های دیجیتال به پژوهشگران و دانشجویان بنیاد، با امکان دسترسی آزاد به کتابها، مقالات و پایان نامه های دیجیتال در زمینه های مرتبط با مسائل ایران و ایران شناسی، تعدادی از این پایگاه ها در صفحه خانگی کتابخانه معرفی شدند.

شلف خوانی منابع کتابخانه: با توجه به اینکه آخرین مرحله شلف خوانی انجام شده در کتابخانه به سال ۱۳۸۸ باز می گشت؛ پس از حدود ۵ سال ضرورت شلف خوانی مجدد احساس می شد. لذا مطابق برنامه تنظیمی و با همکاری کادر کتابخانه از مرداد ماه ۱۳۹۳ به مدت دو ماه و نیم کاری شلف خوانی مخزن اصلی انجام شد.

کارگاه آموزشی آشنایی با کتابخانه جهت دانشجویان سال ۱۳۹۳: آغاز سال تحصیلی و ورود دانشجویان جدید به بنیاد موجب رونق گرفتن کتابخانه بود. همکاران این واحد مانند هر سال با هماهنگی واحد تحصیلات تکمیلی زمانی را به معرفی و نحوه استفاده از کتابخانه بنیاد به دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۳ اختصاص دادند. توضیح راجع به طبقات مختلف کتابخانه، آشنایی با نحوه استفاده از نرم افزار کتابخانه و چگونگی جستجوی در آن، معرفی امکانات جانبی کتابخانه از قبیل: گنجینه مطبوعات ایران، نمایه، مگ ایران و ... از مهمترین مطالبی بود که در اختیار دانشجویان قرار داده شد.

تدوین شیوه نامه موضوعی مجموعه سازی کتابخانه: جهت انتخاب و تهیه منابع مرتبط با اهداف و سیاستهای بنیاد، کتابخانه اقدام به تدوین شیوه نامه ای موضوعی بر اساس اولویتهای پژوهشی و اساسنامه بنیاد کرده است.

اشتراک نمایه تحت وب: نظر به ارائه مقالات شرکت نمایه به صورت وب از فروردین ماه ۱۳۹۳، اقدام لازم جهت اشتراک نمایه تحت وب و پیگیریهای لازم برای اخذ نام کاربری و رمز عبور انجام شده است.

نمایش تازه های کتابخانه در محل سالن مطالعه: منتخب تازه های کتابخانه از منابع خریداری شده به صورت ماهانه در محل تالار مطالعه جهت استفاده و آشنا کردن هر چه بهتر مراجعین در قفسه و جایگاه مخصوص قرار می گیرد.

اشتراک پایگاه اطلاعات نشریات کشور (magiran)

انتقال صفحه نمایش مجلات از تالار مطالعه به بخش نشریات
ورود اطلاعات ۱۲۳۴ شماره نشریه جدید.
ورود اطلاعات ۱۴۰۰ جلد کتاب جدید.

چالش‌های توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای

مریم السادات میرحیدری

مقدمه

امروزه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای، مهمترین ابزار برای ذخیره و بازیابی اطلاعات در تمامی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به‌شمار می‌روند، به‌طوری که تصور وجود یک کتابخانه تخصصی بدون نرم‌افزار، بسیار دور از ذهن خواهد بود. قابلیت‌های نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای باعث شده است تا در مدت بیش از چهار دهه‌ای که از طراحی و ورود این ابزارهای نوین به کتابخانه‌های جهان می‌گذرد، افق‌های تازه‌ای در مسیر تحولات کتابخانه‌ها گسترده شود. در طول دو دهه گذشته در ایران، برخی شرکت‌های نرم‌افزاری با بکارگیری فناوریهای روز، اقدام به طراحی و توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای و عرضه تولیدات خود به کتابخانه‌ها کردند. این شرکت‌ها پس از تولید نرم‌افزارهای مبتنی بر سیستم عامل داس در دهه ۱۳۷۰، نسخه‌های بعدی خود را با استفاده از سیستم عامل ویندوز ارائه دادند. در میانه دهه ۱۳۸۰ نیز نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در ایران از محیط و برای دسترس‌پذیر نمودن فهرست‌های رایانه‌ای بهره‌گیری نمودند که تحول بزرگی برای کاربران و کتابخانه‌ها به‌شمار می‌رفت. همین قابلیت توانسته است محیطی را به وجود آورد که صدها فهرست کتابخانه در ایران از طریق نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در همه جا قابل دسترس شده و جستجو در آن‌ها به شکل فراگیر و هم‌زمان انجام گیرد. گسترش و تنوع منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و شیوه‌های نوین دسترسی به این منابع باعث شده نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای از تحول و پویایی تدریجی برخوردار شوند و همگام با فناوری روز توسعه یابند، به گونه‌ای که با ظهور نسل‌های گوناگون نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای، این نرم‌افزارها به تدریج و به موازات استفاده در کتابخانه‌ها بهبود یافته و نسخه‌های جدیدی از آنها در اختیار کتابخانه‌ها قرار گیرند.

نقش کتابداران در توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای

در توسعه و اصلاح انواع نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای، کتابداران نقش عمده‌ای داشتند و با ارزیابی‌های نقادانه خود در طول دهه ۱۳۷۰ و ۱۳۸۰، نقاط قوت و ضعف آنها را به شرکت‌های مربوط منعکس ساختند (فتاحی و پریخ، ۱۳۸۵). مشارکت کتابداران به عنوان مشاور و گاه همکار در توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای و همچنین برگزاری کارگاه‌های آموزشی و همایش‌های تخصصی از سوی کتابداران در این زمینه رویکرد دیگری در کمک به شرکت‌های نرم‌افزاری برای بهسازی تولیدات آنها بوده است.

آنچه مسلم است طراحی و ارتقاء نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای براساس بازخوردها و نیازهایی است که شرکت‌های تولید کننده از سطح جامعه مصرف‌کننده - کاربران و کتابداران -

می‌گیرند. با تکیه بر این نیازها است که آنها قادر خواهند بود امکاناتی را به نرم‌افزار اضافه و یا اصلاح نمایند. از آنجا که برداشت کاربران و کتابداران از یک نیاز با برداشت یک شرکت تولیدکننده از همان نیاز متفاوت است، باید انتظارات و نیازهای کاربران توسط گروه‌های متخصص شناسایی و بررسی شوند، تا امکانات نرم‌افزار با نیازهای کاربران در تضاد نباشد. شناخت ناکافی برخی شرکت‌های تولیدکننده نرم‌افزار کتابخانه‌ای از نیاز کاربران و کتابداران منجر به عقب‌ماندگی در این عرصه شده است.

مشخصاً توانایی بیشتر کتابداران در کتابخانه‌ها تنها به امانت‌دهی و ارائه خدمات معمول محدود نمی‌شود. کتابداران می‌باید با تقویت تفکر انتقادی خود، نرم‌افزارها را نقد کرده و خواسته‌هایشان را منعکس کنند. این امر در تعامل قوی‌تر و منسجم‌تر میان کتابداران و طراحان نرم‌افزاری بسیار موثر خواهد بود.

با توجه به اهمیت نرم‌افزارها و ضرورت بهسازی آنها، تلاش کتابداران در چند سال اخیر در ارائه دیدگاه‌های سازنده خود و همکاری با طراحان نرم‌افزارها موجب شده که زمینه ارتقاء بسیاری از این نرم‌افزارها به خوبی فراهم شود. ازسوی دیگر، تمایل شرکت‌های نرم‌افزاری به برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌های علمی و تخصصی، زمینه ایجاد ارتباط مؤثرتر بین کتابداران و طراحان را فراهم آورده است. امروزه کتابخانه‌های متعدد دانشگاهی، پژوهشگاهی و بسیاری از مؤسسه‌ها و شرکتها در سطح کشور از نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای استفاده می‌کنند.

پیشرفت‌های نرم‌افزاری

با توجه به پیشرفت‌های صورت گرفته در قلمرو فناوری اطلاعات، نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای نیز تحت تأثیر این تحولات قرار گرفته و زمینه پیشرفت در آنها به وجود آمده است. با این حال توسعه رویکردهای مبتنی بر شبکه از جمله وب^۲، زمینه ورود پورتال‌ها را به عرصه کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی فراهم آورده است. شرکت‌های نرم‌افزاری برای همگام شدن با این تغییرات، به استفاده از فناوری‌ها و رویکردهای نوظهور مدیریت منابع اطلاعاتی از جمله شناسایی با فرکانس رادیویی (آر. اف. آی. دی)^۱، آرشیوهای دیجیتالی^۲ و همچنین نظام‌های برنامه‌ریزی منابع سازمانی^۳ روی آورده‌اند. تلاش این شرکتها در جهت پیشبرد هدف‌های کتابخانه‌ها، همراه با رویکردهای مدیریت منابع اطلاعاتی به گونه‌ای بوده که این نرم‌افزارها را به سوی ایجاد نظام‌های اطلاعاتی یکپارچه سوق داده است (پریخ، آخشیگ و رجبعلی بگلو، ۱۳۹۲)

1. Radio Frequency Identification (RFID)
2. Digital Archives
3. Enterprise Resource Planning (ERP)

در حال حاضر نرم افزارهای مدیریت کتابخانه‌ها دو نوع هستند: ۱. سیستم کامپیوتری کتابخانه‌ای و ۲. سیستم مجتمع کتابخانه‌ای. سیستم کامپیوتری کتابخانه‌ای نرم افزاری است که جهت فهرست‌سازی و دنبال کردن چرخه مدارکو همچنین نگهداری موجودی منابع کتابخانه‌های کوچک تا متوسط مناسب است. در کشورهای توسعه یافته، مراکز بزرگ از Integrated (library system) یا همان سیستم مجتمع کتابخانه‌ای برای اداره کتابخانه‌ها استفاده می‌کنند. این سیستم‌جهت مدیریت تمامی منابع یک کتابخانه اعم از انسانی و غیرانسانی به کارگرفته می‌شود. معمولاً یک سیستم مدیریت کتابخانه شامل ماژول‌های مختلفی است که تحت یک رابطه همگون در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند. متداول‌ترین ماژول‌ها شامل: تهیه منابع، فهرست کتابخانه‌ای، چرخه مدارک، نشریات و رابط دسترسی به فهرست‌ها هستند. (فریور، ۱۳۹۳)

معمولاً این نرم افزارها شامل سیستم‌های ذیل هستند: پورتال کتابخانه، کاتالوگ کتابخانه (امکان طراحی انواع پایگاه‌ها، آگاهی از کارکرد فهرست‌نویس، استفاده از تدوین در ورود اطلاعات و...)، چرخه مدارک، تهیه منابع و آماده سازی (سفارشات و خرید)، سیاهه برداری و قفسه‌بندی (مدیریت چیدمان مدارک)، امانت بین کتابخانه‌ای (ILL)، دیجیتال سازی و منابع الکترونیکی (امکان OCR انفورماتیک بر روی منابع لاتین، امکان دسته‌بندی منابع دیجیتال، امکان ذخیره و یا چاپ منابع دیجیتالی براساس دسترسی کاربر)، نشریات و منابع سری، مدیریت بانکهای اطلاعاتی، کتابخانه من، پرسش از کتابدار، اخبار، نمایش وضعیت مدارک امانتی و رزرو و نمایش وضعیت مدارک و ... که تماماً تحت وب انجام می‌گیرند. از دیگر شاخص‌های مهم دیگر این زیرسیستم‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: سفارشات، شلف خوانی هوشمند، اتصال به کیف پول الکترونیکی USSD و IPG، اتصال به نرم افزارهای آموزشی و پرسنلی برای دریافت اطلاعات اعضا و پشتیبانی از SSO، جستجو و امانت بین کتابخانه‌ای.

نرم افزارهای کتابخانه‌های دیجیتالی

امروز نرم افزارهای کتابخانه‌ای بسیاری در ایران وجود دارند که از زبان‌ها و قابلیت‌های متعددی استفاده می‌کنند. اما از چالش‌های مهم در این عرصه، پیوستن نرم افزارهای کتابخانه‌ای ایران به پروتکل‌های بین‌المللی کتابخانه‌های دیجیتالی است.

در دنیای امروز، منابع کتابخانه‌ها روز به روز به سمت الکترونیکی شدن پیش می‌روند و با این امکان تمام آثار ادبی، هنری و علمی توسط کتابداران به صورت دیجیتالی نگهداری شده و به صورت رایگان در دسترس عموم قرار می‌گیرند. کتابخانه‌ها با ورود حجم بالای منابع الکترونیک و فعالیت‌های دیجیتالی در ارائه خدمات و منابع تمام متن دیجیتالی، نیازمند نرم افزاری هستند که بتواند توقعات مورد نظر کاربران و سازمان متبوع خود را جامه عمل بپوشاند.

با توجه به رشد و گسترش منابع اطلاعاتی دیجیتالی در جهان، گرایش به ایجاد نظامی برای مدیریت این منابع اطلاعاتی بیش از پیش به چشم می‌خورد. از مهمترین عوامل زمینه‌ساز در توجه به کتابخانه‌های دیجیتالی می‌توان به تحولات سریع و گسترده در قلمرو فناوریهای دیجیتالی؛ افزایش گرایش جامعه به فناوریهای دیجیتالی؛ افزایش گرایش به آرشیوسازی و دسترسی به منابع دیجیتالی و افزایش توجه به جنبه‌های اقتصادی کتابخانه‌های دیجیتالی اشاره کرد.

قطعاً نرم‌افزار، شالوده و پایه ایجاد کتابخانه دیجیتالی است. هرچند بسیاری از متخصصان اذعان داشته‌اند که امکانات و شرایط متعددی برای ایجاد کتابخانه دیجیتالی لازم است و وجود نرم‌افزار مناسب تنها یکی از آنهاست (طاهری، ۱۳۸۷)، اما عدم شناخت و توانایی متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی در ارزیابی نرم‌افزارها سبب شده است که از توان بالقوه آنها به نحوی شایسته استفاده نشود.

نرم‌افزارهای کتابداری هسته اصلی و ساختار فناوری کتابخانه دیجیتالی به شمار می‌روند و تأمین عملکردهای مختلف از جمله بازیابی اطلاعات را بر عهده دارند. مسئله بازیابی اطلاعات در محیط اطلاعاتی چند وجهی کنونی مدت زمانی است که به عنوان مبحثی جدی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی مورد توجه قرار گرفته است (نبوی، ۱۳۸۶).

هم‌اکنون کتابخانه دیجیتالی به تدریج جای خود را به عنوان یک ضرورت در جامعه کتابداری باز کرده است، ولی نرم‌افزارهایی که در این کتابخانه‌ها به کار گرفته می‌شوند، یکسان نبوده و با ویژگی‌ها و قابلیت‌های متفاوتی عرضه می‌شوند. از این رو کتابداران می‌بایست با بررسی دقیق هر یک از آنها، بسته‌های نرم‌افزاری مناسب با نیازهای کاربران و سازمان متبوع خود را انتخاب نمایند. تنها در این صورت است که می‌توان امیدوار بود که کتابخانه‌ها در استفاده از این فرصت‌های مناسبی را برداشته‌اند.

در سالهای اخیر، تلاش عمده شرکت‌های نرم‌افزاری بر طراحی و توسعه نرم‌افزارهای ویژه کتابخانه‌های دیجیتالی متمرکز شده است. نرم‌افزارهای کتابخانه دیجیتالی ایران از طیف وسیعی برخوردارند که شاید بتوان این دسته‌بندی را برای آنها مطرح نمود:

دسته اول، نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای که با توجه به پیشینه فعالیت و قدمت خود در انواع کتابخانه‌ها و نیز با توجه به آشنایی به نسبت طولانی کتابداران با آنها در زمینه شیوه‌های سازماندهی، اطلاع‌رسانی، استانداردها و مسائل دیگر، از فرصت مناسب و بهتری برای حرکت به سوی طراحی نسخه دیجیتالی برخوردار بوده‌اند.

دسته دوم، نرم‌افزارهای کتابخانه دیجیتالی دانشگاهی که با وجود بهره‌مندی از متخصصان رشته‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی و رایانه، فعالیت زیادی از خود نشان نداده‌اند و انتظار نمی‌رود در سایر کتابخانه‌ها مورد استفاده قرار گیرند.

دسته سوم هم نرم‌افزارها یا پورتالها (وبسایت‌هایی که تنها به ارائه حجم زیادی کتاب، مقاله و منبع اطلاعاتی می‌پردازند. این گونه نرم‌افزارها و پورتالها به دلیل عدم توجه به مفهوم

جامع کتابخانه‌های دیجیتال و عدم دنبال کردن فرایند متعارف در گزینش، سازماندهی، پردازش و مدیریت اطلاعات، از موفقیت‌چندانی برخوردار نخواهند بود. (فتاحی، رحمت‌الله؛ آخشیک سمیه سادات و رضا رجبعلی بگلو (۱۳۹۳)

سخن پایانی

استفاده از نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای برای مدیریت اطلاعات اکنون به صورت نیازی مبرم درآمده و کاربران و کتابداران با آگاهی از توان رایانه در افزایش سرعت، دقت و سهولت فرایندهای کاری و عملیاتی کتابخانه، به طور گسترده از این ابزار سودمند بهره می‌گیرند. طراحی صحیح و توجه به ویژگی‌های استاندارد و مورد نیاز در بخش‌های مختلف یک نرم‌افزار یکی از دغدغه‌های کتابداران و طراحان نرم‌افزارها در جهان و از جمله ایران است. عملکرد کلیه نرم‌افزارها به فعالیت‌های متنوع کتابخانه‌ها وابسته است و در نتیجه، انتظار می‌رود با تغییر در فعالیت‌های کتابخانه‌ای، شاهد تغییر در رویکردهای نوین نرم‌افزارها باشیم. به همین دلیل، امروزه شاهد دوره یا نسل نوینی از نرم‌افزارهایی هستیم که با ایجاد تغییرات بنیادین در زیرسیستم‌های خود به سمت تأمین نیازهای فردی و شخصی‌سازی شده همراه با رویکردهای سفارشی‌سازی برای کاربران پیش می‌روند. اما آنچه در برخی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در ایران گاه به چشم می‌خورد کاستی‌هایی است که می‌تواند ناشی از عدم استفاده از نتایج پژوهش‌های انجام گرفته توسط کتابداران باشد. این نرم‌افزارها پیشرفت خود را کمتر براساس پژوهش‌ها و نتایج عملی و عینی موجود استوار کرده‌اند و به‌سازی تدریجی آنها بیشتر منوط بر رویکرد آزمون و خطاب وده است (فتاحی، ۱۳۹۱). به طور یقین رشد نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در ایران نیازمند روند منطقی در چارچوب نظری است.

در طول دو دهه اخیر تلاش‌های فراوانی از سوی شرکت‌ها، مؤسسه‌ها و اشخاص تولیدکننده نرم‌افزار صورت گرفته است تا نرم‌افزارهای مورد نیاز انواع کتابخانه‌ها را طراحی و در دسترس قرار دهند. اما با وجود تنوع گسترده و بسیار زیاد انواع نرم‌افزارهای طراحی شده در کشور، بسیاری از آنها مورد استقبال و استفاده قرار نگرفتند، چنانچه برخی از نرم‌افزارهای طراحی شده هم اکنون وجود خارجی ندارند و در هیچ کتابخانه‌ای پیاده نشده‌اند. شاید علت اصلی این پدیده مبتنی نبودن طراحی این نرم‌افزارها بر پایه اصول علمی و مشارکت‌دادن کتابداران بوده است، شناخت نیازها و انتظارات کاربران و نیازسنجی از آنان خود از عوامل مهم در توسعه یک نرم‌افزار است. از دیگر عوامل مرتبط با این ناهماهنگی می‌توان به سواد اطلاعاتی پایین تولیدکنندگان نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای اشاره کرد، چرا که تولید نرم‌افزار کتابخانه‌ای نیازمند فعالیت متخصصان این عرصه است. همچنین فرایند هزینه بر تولید نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای به عنوان یکی دیگر از چالش‌های این عرصه است. تولید یک نرم‌افزار استاندارد، همگام و همسو با استانداردهای ملی و بین‌المللی ملزم به صرف هزینه خواهد بود.

از جمله ویژگیهای مهم یک نرم‌افزار، قدرت یکپارچگی و قدرت سازگاری آن با سایر سیستم‌ها است. دلیل عمده تغییر یک نرم‌افزار در کتابخانه‌ها عدم سازگاری آن است. گاه این عدم سازگاری در زیرسیستمهای یک نرم‌افزار، دلیل عمده تغییر یک نرم‌افزار کتابخانه‌ای و صرف هزینه‌های گزاف برای کتابخانه‌ها بوده است. نرم‌افزارهایی که به لحاظ فنی در حد استانداردهای جهانی‌اند؛ قابلیت اتصال به نرم‌افزارهای مختلف در داخل و خارج از ایران را دارند و می‌توانند به پروتکل‌های مختلف در مکان‌های مختلف متصل شوند.

منابع

پریخ، مهری؛ سمیه‌سادات آخشیک و رضا رجبعلی‌بگلو (۱۳۹۲) استفاده‌پذیری نرم‌افزار سیمرغ از دید کاربران: لزوم بازنگری در پارادیم طراحی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای. فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، شماره ۶۲.

فتاحی، رحمت‌الله، ۱۳۹۱ خرداد. بهسازی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای براساس برداشت‌های عینی نبوده است. ایبنا، دستیابی در ۱۱ دی، ۱۳۹۳ از

<http://www.ibna.ir/vdcezo8zvjh8xni.b9bj.html>

فتاحی، رحمت‌الله و مهری پریخ (۱۳۸۵). نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای. در دایرةالمعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی (نسخه آزمایشی). دستیابی در ۱۱ مهر، ۱۳۹۲ از

http://portal.nlai.ir/daka/WikiPages/کتابخانه_این_نرم_افزار_های.aspx

فتاحی، رحمت‌الله؛ آخشیک سمیه سادات و رضا رجبعلی‌بگلو (۱۳۹۳). گذری و نظری بر گذشته، حال و آینده کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران: نگاهی به شکل‌گیری دستاوردها و چالش‌های توسعه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. شیراز: نامه پارسی

طاهری، مهدی (۱۳۸۷). طراحی یک کتابخانه دیجیتالی استاندارد. در مجموعه مقالات اولین همایش تخصصی کتابخانه‌های دیجیتالی. به کوشش شرکت پارس آذرخش نبوی، فاطمه (۱۳۸۶). کتابخانه دیجیتالی: مبانی نظری، محتوا، ساختار، سازماندهی، استانداردها و هزینه‌ها (همراه با نگاهی به برخی کتابخانه‌های دیجیتالی خارجی و داخلی) مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز آستان قدس رضوی.

فریور، میثم، ۳۰ مهر ۱۳۹۳. همایش نسل نوین نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای. لیزنا، دستیابی در ۲۹ دی ۱۳۹۳ از

<http://www.lisna.ir/Report/۱۷۰۷۹>

معرفی پایگاه‌های ایرانی‌شناسی

معرفی سایت: www.Archive.org

سعید عضالدینی ملکی

این سایت در سال ۱۹۹۶ م در سان فرانسیسکو آمریکا با کمک اطلاعاتی سایت الکسا و دیگر منابع تأسیس شد و در اواخر سال ۱۹۹۹ م شروع به رشد کرد. این پایگاه، سایتی خصوصی است که به منظور ساخت یک کتابخانه اینترنتی تأسیس شده و هدف آن دسترسی دائمی پژوهشگران، مورخان، دانشمندان، افراد معلول و عموم مردم به سایت‌ها و منابع اینترنتی است. در این سایت اطلاعات متنی شامل: کتاب، مقاله، نسخ خطی و ...، صدا، تصاویر متحرک و نرم‌افزار و همچنین صفحات وب بایگانی شده و خدمات تخصصی سازگار با نابینایان و سایر افراد معلول برای خواندن و دسترسی به اطلاعات ارایه شده است.

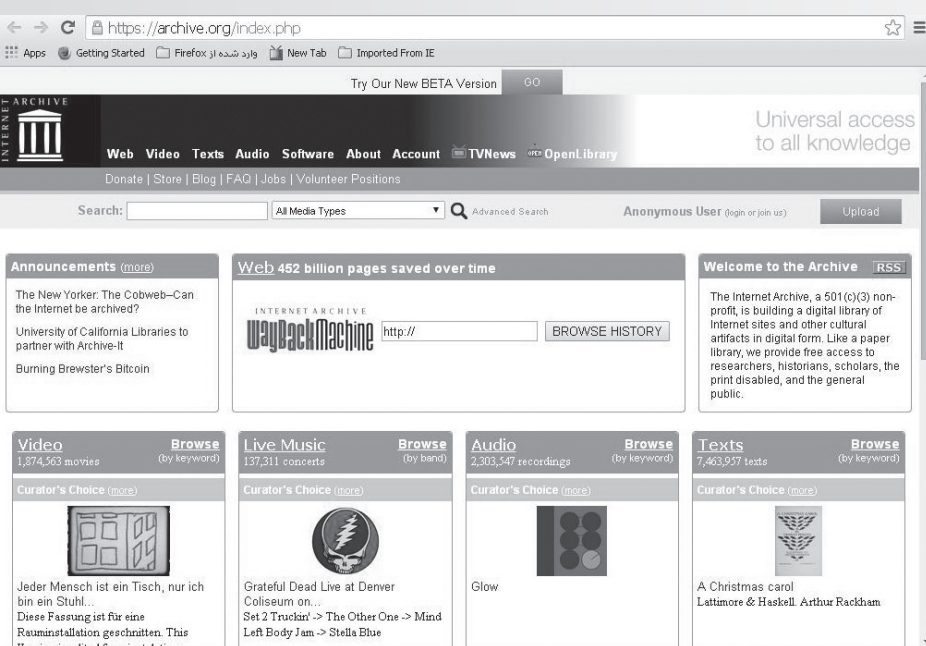
Archive.org سایتی است که هر چند وقت یکبار به وسیله روبات خود به دیگر سایتها

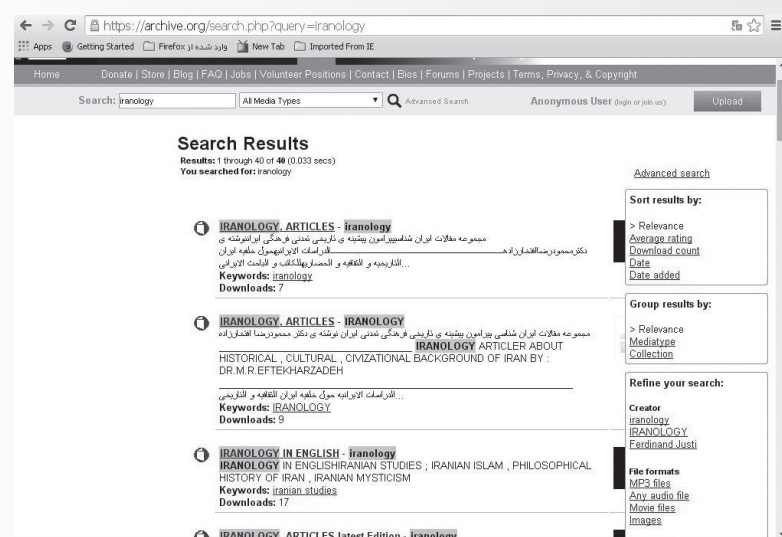
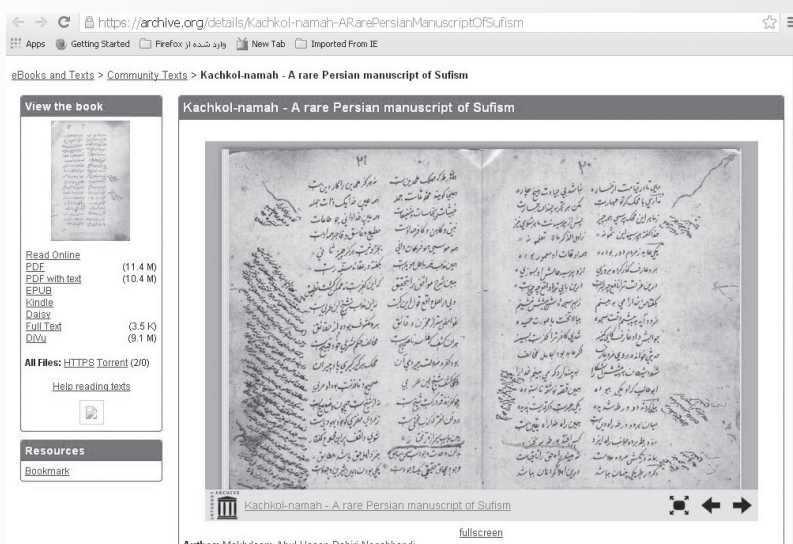
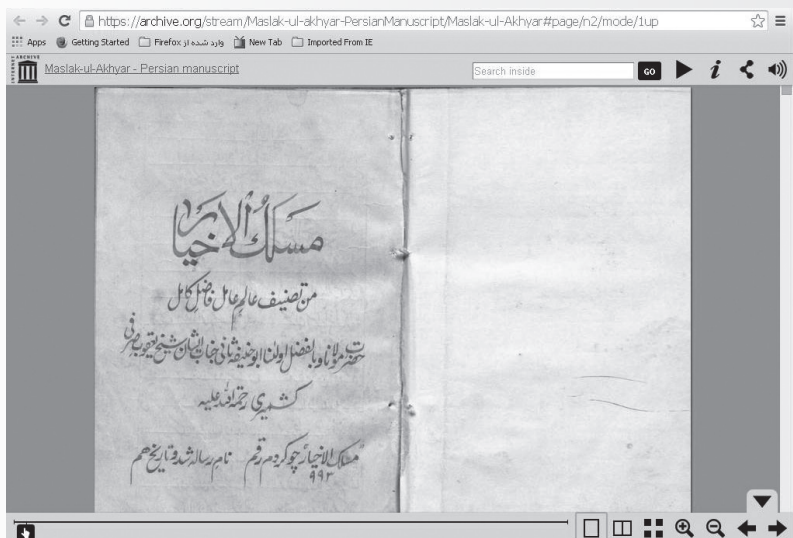

سر زده و صفحات آنرا ذخیره کرده و آرشیو می‌کند. در واقع محققین با استفاده از این سایت می‌توانند سایت‌هایی که اجازه دسترسی روبات وب آرشیو را دارند را در دسترسی داشته باشند.

کار با Archive.org بسیار ساده است، کافیست با مراجعه به این سایت و در بخش The Wayback Machine (ماشین زمان) آدرس وب سایت و یا صفحه مورد نظر خود را وارد کنید تا فهرستی از نسخه‌های

آرشیو شده از آن آدرس را در اختیار شما قرار دهد. با کلیک بر روی هر لینک می‌توانید صفحه

درخواست شده در آن تاریخ را مشاهده کنید.

طبق آمار ارائه شده از سوی Archive.org تا کنون ۱۵۰ میلیارد صفحه اینترنتی که از سال ۱۹۹۶ تا بحال ایجاد شده در این سایت آرشیو ذخیره شده‌اند.

هم اکنون این سایت به ظرفیت آرشیوی ۱۰ پتا بایت (یک پتا بایت معادل هزار ترا بایت و یا یک میلیون گیگا بایت است) رسیده است. در این سایت می‌توانیم به کتاب‌ها و مقالات متعدد و همچنین نسخ خطی و ... مربوط به ایران دسترسی داشت.

مثلاً می‌توان با جستجوی کلمه Persian manuscript به نسخ خطی مربوط به ایران به زبان فارسی دسترسی یافت.

یا با جستجوی کلمه «ایران»، «آذربایجان» و «iranology» و ... در فیلد جستجو به فایل pdf مقالات و کتاب‌هایی که برخی از آنها نیز کمیاب هستند؛ دسترسی یافت.

معرفی کتابخانه‌های مهم ایران معرفی کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران

پریسا سعیدی

کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران با تکیه بر دو گرایش اسلام و ایران جهت تقویت و فعال کردن بحث‌ها و مطالعات تاریخی در سال ۱۳۷۴ با مدیریت آقای رسول جعفریان در قم راه اندازی شد. این کتابخانه وابسته به دفتر آیت الله سیستانی است و حجة الاسلام و المسلمین شهرستانی در حال حاضر بر آن نظارت دارد.

آرشیو کتابخانه

سیستم رده بندی کتابخانه موضوعی است، بدین گونه که بر اساس نیاز کاربران و مراجعین دوره‌های تاریخی و مناطق به صورت جغرافیایی تقسیم شده و موضوع‌های مختلف را تشکیل داده‌اند. در این تقسیم بندی موضوعات مهم و کلان اصل بوده و از پرداخت به موضوعات ریز و جزئی خودداری شده و در نهایت ۸۳ ریز موضوع مشخص شده‌اند که از مهمترین آنها موضوعات تاریخ اسلام با بیش از ۲۰۰۰ عنوان، تاریخ ایران با بیش از ۱۳۰۰ عنوان، تاریخ تشیع با بیش از ۲۰۰۰ عنوان، ترجمه‌ها با بیش از ۱۲۰۰۰ عنوان در دو قسمت مجزای تک نگاری ۵۰۰۰ عنوان و عمومی ۷۰۰۰ عنوان، سیره نبوی (ص) و ائمه معصومین علیهم السلام بالغ بر ۸۲۰۰ عنوان، فرهنگ و تمدن با بیش از ۴۰۰۰ عنوان، موضوعات زنده و به روز کتابخانه مانند انقلاب اسلامی با ۴۲۰۰ عنوان کتاب و جنبش‌ها با ۵۲۰۰ عنوان، تاریخ علوم با بیش از ۲۰۰۰ عنوان و تاریخنگاری با ۱۳۰۰ عنوان، موضوعات ادبی و بررسی تاریخ ادبیات ایران و اسلام در دو بخش ادبیات فارسی با بیش از ۷۰۰۰ عنوان و ادبیات عرب با بیش از ۲۰۰۰ عنوان، موضوع تاریخ ادیان با بیش از ۳۰۰۰ عنوان، تاریخ

جهان، تاریخ و جغرافیای شهرها و بعضی از ممالک هستند. منابع لاتین این مجموعه بیش از ۳۷۰۰ عنوان کتاب به زبانهای فرانسوی، ترکی استانبولی و آلمانی را شامل می‌شوند. کل مدارک موجود در این کتابخانه در حال حاضر بالغ بر ۱۴۰ هزار جلد کتاب و مجله است. واحد مرجع کتابخانه با محوریت موضوعی فرهنگ‌ها و موضوعات کتاب‌شناسی، فهرس و دیگر کتابشناسی‌های مختلف جوابگوی نیاز مراجعان است. بخش مجلات کتابخانه مشتمل بر شمار فراوانی مجله روزآمد و گذشته نگر فارسی و عربی است که پی‌گیری مستمر و برقراری ارتباط با مراکز مختلف باعث غنای این مجموعه شده است. افزون بر اینها مواد غیر کتابی نیز مورد توجه قرار گرفته و تا کنون ۶۰۰ حلقه لوح فشرده تاریخی، اعم از نرم‌افزار و سخنرانی‌های تاریخی جمع‌آوری شده است.

خدمات جستجوی و اطلاع‌رسانی

مکانیزه بودن سیستم کتابخانه این امکان را به مراجعین می‌دهد تا از طریق رایانه منابع مورد نیاز خود را بازیابی کنند و در راستای ارائه خدمات گسترده‌تر از طریق سایت کتابخانه به نشانی www.com.historylib امکان دسترسی به سیستم جستجوی کتابخانه همچنین دسترسی به پایگاه مقالات تاریخی اساتید برجسته و معرفی تازه‌های کتاب و مجلات را مهیا می‌سازد.

آدرس: قم، خیابان دورشهر، خیابان سمیه، خیابان شهید رجایی، کوچه ۱۱، پلاک ۲۰

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۱۳۵۵

پست الکترونیک: com.historylib@info

آدرس اینترنتی: <http://com.historylib>

معرفی کتابهای جدید در حوزه ایران‌شناسی

۱. حج‌گزاری ایرانیان به روایت اسناد عثمانی و قاجاری

گردآورندگان: اسرا دوغان و مهری آریانفر

ناشر: نشر مشعر

چکیده: این مجموعه شامل بخشی از اسناد موجود در آرشیوهای ترکیه و ایران در خصوص حج و حج‌گزاری ایرانیان در قرون ۱۳ و ۱۴ هـ. ق و بیانگر روابط سیاسی، فرهنگی و اقتصادی مرتبط با دو دولت می‌باشد که تصویری مستند و واقعی از روند حج‌گزاری ایرانیان را به خواننده نشان می‌دهد. خانم «اسرا دوغان» اهل ترکیه این اسناد را از ترکی به فارسی ترجمه کرده است.

در بخشی از مقدمه مترجم آمده: در روابط سیاسی دو دولت، حج‌گزاری از اهمیت خاصی برخوردار بود؛ در سفرنامه‌های ایرانی دیده می‌شود که چگونه حجاج از دولت درخواست بهبود شرایط را خواستارند و

دولت خود را تحت فشار قرار می‌دادند، اما در مقابل، آنچه از اسناد عثمانی و همچنین از این سفرنامه‌ها برمی‌آید، حکومت قاجار نمی‌توانست پاسخگوی خواسته‌های آن‌ها باشد که این موضوع در اسناد عثمانی قابل رؤیت است؛ چرا که هر سال گزارش‌ها و درخواست‌ها تکرار می‌شد و مورد رسیدگی نیز قرار نمی‌گرفت. ولیکن با بازخوانی اسناد ایرانی متوجه می‌شویم که چگونه دولت ایران تلاش می‌کرد تدابیر لازم را در این خصوص اعمال نماید. اهمیت بررسی اسناد زمانی نمود می‌یابد که مثلاً بدانیم طی سال‌های ۱۲۳۷-۱۲۳۶ هـ. ق به خاطر وضعیت جنگی بین عثمانی و ایران، که روابط سیاسی خوبی میان دو دولت برقرار نبود، حجاج و تجار در مرز عثمانی محبوس مانده بودند؛ اسنادی در دست است که این حوادث را به خوبی نشان می‌دهد به طوری که چنین اموری در منابع تاریخی آن زمان و حتی در سفرنامه‌ها انعکاس نیافته است. علی‌رغم تصور عام بر تیرگی روابط، در اسناد عثمانی بر همسایگی و بهبود روابط اشاره شده و نیز به رسیدگی امور حجاج و رفتار بر مبنای اسلام در شهرهای قارص و ایروان که محل عبور حجاج بود، تأکید شده است و حوادثی که در منطقه رخ داده، به خوبی توسط همین اسناد نمایان شده است.

اسناد گردآوری شده در دو بخش تنظیم شده است. در بخش نخست، اطلاعاتی درباره حج‌گزاری ایرانیان به روایت اسناد عثمانی آمده و در بخش دوم، حج‌گزاری ایرانیان به روایت اسناد قاجاری روایت شده است.

۲. شهر باستانی بیشاپور

تالیف: علی اکبر سرفراز،
احمد چایچی امیرخیز و
محمد رضا سعیدی
ناشر: سمت

چکیده: شهر باستانی بیشاپور نقش مهمی در مطالعات باستان شناسی ایران در دوران ساسانی دارد و از دیرباز همواره مورد توجه باستان شناسان و شرق شناسان جهان قرار داشته است. کتاب حاضر در واقع تلاشی است در راستای شناخت هر چه بهتر زوایای پنهان مطالعات این محل که براساس فعالیت های پژوهشی باستان شناسان ایرانی و با رویکردی انتقادی و تحلیلی نگاشته شده است.

ایران زمین در مطالعات باستان شناختی جایگاه ویژه ای در جهان دارد، تنوع و غنای آثار این سرزمین بهترین گواه بر این امر است. در این میان استان فارس از غنی ترین مناطق ایران از دیدگاه باستان شناختی است. آثار و بقایای فرهنگ های دوران های پیش از تاریخ، تاریخی و اسلامی در جای جای این خطه مشاهده می شوند. این استان در واقع خاستگاه قوم پارس و دو امپراتوری بزرگ هخامنشی و ساسانی است. ساسانیان خود را جانشینان بر حق هخامنشیان می دانستند و مرکز حکومتشان را این خطه از ایران قرار دادند، حکومتی که در سال ۲۲۴ میلادی آغاز شد و تا نیمه قرن هفتم میلادی یعنی زمان حضور اسلام در ایران تداوم یافت.

فهرست مطالب کتاب به این قرار است: جغرافیای طبیعی و تاریخی بیشاپور، برآمدن ساسانیان و بنیاد کشور ایران، بررسی ها و کاوش های بیشاپور: هیئت های خارجی و پژوهش های باستان شناختی در بیشاپور: هیئت های ایرانی

معرفی سایت‌ها و نرم‌افزارهای مفید

سمیم نور

نخستین سامانه پیشگیری از سرقت علمی در ایران

<http://www.samimnoor.ir>

یکی از روش‌های رایج و مؤثر برای پیش‌گیری از ارتکاب دستبرد علمی و همچنین تشخیص آن، مشابهت‌یابی متنی است که با استفاده از قابلیت‌های فنی موتورهای جستجو انجام می‌شود. استفاده از انواع نرم‌افزارهای مشابهت‌یابی متنی که بعضاً با نام نرم‌افزارهای کشف تقلب علمی از آن‌ها یاد می‌شود، در جوامع علمی امری متداول و فراگیر است. نمونه‌های مختلفی از نرم‌افزارهای مشابهت‌یابی متون را می‌توانید در صفحه «نمونه‌های جهانی» مشاهده کرد. بخش قابل توجهی از این نرم‌افزارها به خط و زبان انگلیسی و اندکی به سایر خطوط و زبان‌ها خدمات‌رسانی می‌کنند که هیچ‌کدام خط و زبان فارسی را تحت پوشش قرار نمی‌دهند.

سامانه مشابهت‌یابی متون نور (سمیم نور) نخستین سامانه مشابهت‌یابی متون به زبان فارسی است که ادامه «مجموعه پروژه‌های مبتنی بر داده‌کاوی علوم اسلامی» در مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) طراحی و گسترش یافته است. این سامانه قادر است متون ارسالی کاربران خود را با هزاران متن پایگاه‌های خود مقایسه کند و گزارشی از میزان مشابهت آن‌ها به کاربر ارائه دهد. سمیم نور می‌تواند به عنوان حلقه‌ای مکمل در چرخه تولید علم به کار گرفته شود و نقش به‌سزایی در سلامت تولید علم ایفا کند. این سامانه با فراهم‌سازی امکان پیش‌گیری از ارتکاب انواع تقلب‌های علمی از نوع کپی‌برداری محتوایی و همچنین امکان تشخیص متون مشکوک به سرقت علمی گامی مؤثر در راستای تضمین سلامت متون علمی به شمار رود. به علاوه این سامانه مطابق با قانون حق مؤلف برای حفظ حقوق مؤلفین و منابع ابزاری کارآمد به شمار می‌رود. کاربران در حال حاضر می‌توانند متون مشکوک و مورد نیاز خود را به صورت رایگان تا سقف ۱۵ صفحه در این سامانه مشابهت‌یابی کنند. بخشی از ویژگی‌های سامانه از این قرار است (برگرفته از اطلاعات موجود در سامانه سمیم):

یافتن مقاله‌های مشابه با مقاله کاربر؛

نمایش درصد مشابهت متون، به صورت کلی و به تفکیک مقالات؛

عدم گزارش موارد کوتاه و پرتکرار؛

مقاوم در برابر تغییر (چنانچه کاربر، قسمتی از متن را تغییر داده باشد، همچنان می‌توان مشابهت‌ها را یافت)؛

نمایش محل دقیق مشابهت میان دو مقاله و مقایسه آن‌ها؛

امکان مقایسه مقاله کاربر و مقاله‌های مشابه، به صورت دو پنجره جداگانه، با کلیک روی قسمت رنگی؛

پشتوانه‌های سمیم:

پایگاه مجلات تخصصی نورمگز (noormags.ir): بیش از ۳۸۰,۰۰۰ مقاله تمام متن (تعداد این مقالات همواره در حال افزایش

است)؛

پایگاه کتابخانه دیجیتال نور (noorlib.ir): بیش از ۱۵,۰۰۰ کتاب تمام متن (تعداد این کتاب‌ها همواره در حال افزایش

است)؛

پایگاه چکیده پایان‌نامه‌های علوم انسانی و اسلامی نور: بیش از ۲۰,۰۰۰ چکیده پایان‌نامه‌های حوزه علوم انسانی و اسلامی (تعداد این منابع رو به افزایش است)؛
کتاب هسته‌ای و پر استناد در علوم انسانی: تعداد قابل توجهی از کتب کانونی و هسته علوم انسانی که بیشترین میزان مراجعه در رشته خود را دارند، به تفکیک رشته‌های مختلف (تعداد این منابع رو به افزایش است)؛

صفحات علمی و پژوهشی وب: صفحات وب، با تأکید بر صفحات علمی و دانشگاهی (به زودی)؛
داده‌های علمی و پژوهشی سازمان‌ها: مذاکره با سامانه‌های تمام‌متن مقالات مجلات، مقالات همایش‌ها، پایان‌نامه‌ها، سامانه‌های نشریات علمی، منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی (در حال اقدام و روبه توسعه)؛
داده‌های علمی و پژوهشی اختصاصی: کاربران (شخصیت‌های پژوهشی حقیقی و حقوقی) می‌توانند در صورت تمایل داده‌های علمی و پژوهشی خود را به صورت فایل متنی ورد در اختیار سمیم نور قرار دهند. به این ترتیب کاربران می‌توانند از امکان بررسی هر متن را با آثار پیشین خود در دسترس می‌بینند و می‌توانند انتخاب کنند که منابع آن‌ها در مشابهت‌یابی عموم کاربران مورد بررسی قرار گیرد یا تنها به طور اختصاصی در مشابهت‌یابی خودشان مورد بررسی قرار گیرند.

شیوه استفاده از «سمیم»

برای مشابهت‌یابی مقاله خود ابتدا متن خود را در کادر اصلی صفحه وارد یا آدرس فایل را در نوار بارگزاری اعلام نمایید و کلید مشابهت‌یابی را بزنید.

پس از این کار

منتظر دریافت پاسخ از سرور باشید. با توجه به حجم بالای پردازش این کار ممکن است مدت زمانی طول بکشد.

پس از دریافت

پاسخ مقالات مشابه

نمایش داده می‌شوند.

شما می‌توانید با انتخاب

هریک از مقالات عبارات

مشابه با آن مقاله را به صورت رنگی در مقاله اصلی مشاهده نمایید. همچنین در صورت کلیک روی قسمت رنگی شده می‌توانید به مقایسه عبارت در دو متن بپردازید.

لازم به ذکر است کشف مشابهت در این سامانه به معنای کشف تقلب نیست و تشخیص ارجاع یا عدم ارجاع توسط مؤلف بر عهده کاربران است.

